

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 324
van **FILIP BRUSSELMANS**
datum: 28 mei 2021

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Cultureel erfgoed - Financieringskanalen en partnerschappen

Binnen de projectsubsidies op het Cultureelerfgoeddecreet wordt al in toenemende mate ingezet op onderzoek. Niet alle organisaties kennen reeds die mogelijkheden. De minister opperde in zijn strategische Visienota de mogelijkheid voor de sector om daarnaast andere financieringskanalen te blijven verkennen en partnerschappen op te zoeken met de wetenschappelijke instellingen, maar evengoed met bedrijven of de (creatieve) industrie.

1. In hoeverre is er volgens de minister draagvlak voor die vraag?
2. Kan de minister recente voorbeelden geven van onderzoeken die op deze manier werden ondersteund en welke mogelijkheden zijn er volgens hem nog aan te boren?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 324 van 28 mei 2021

van **FILIP BRUSSELMANS**

'Onderzoeken' is één van de decretale functies binnen een cultureel-erfgoedwerking: 'het onderzoeken van cultureel erfgoed en van cultureel-erfgoedwerking of het stimuleren en faciliteren ervan' (CED, art. 3). Het gaat daarbij om het toegankelijk maken en ter beschikking stellen van het erfgoed en de erfgoeddata voor onderzoek door anderen, maar ook het zelf initiëren of voeren van onderzoek. Zoals ik in mijn visienota aangeef, vallen niet enkel (academisch) cultuurhistorisch en kunstwetenschappelijk onderzoek hieronder, maar ook vormen van technisch, toegepast of participatief onderzoek (samen met erfgoedgemeenschappen of vrijwilligers). Voor diverse aspecten van een cultureel-erfgoedwerking kan onderzoek gevoerd worden, bijvoorbeeld in het kader van het verbeteren van behoud en beheer, in het kader van digitaliseren, in het kader van de publiekswerking en het actief betrekken van doelgroepen, om bepaalde (erfgoed)methodieken te ontwikkelen en testen.... Het gaat met andere woorden niet enkel om inhoudelijk onderzoek bijvoorbeeld ter voorbereiding van een tentoonstelling.

Binnen het Cultureelerfgoeddecreet kunnen projectsubsidies aangevraagd worden voor landelijke of internationale projecten. Onderzoeksprojecten komen daarvoor in aanmerking, in zoverre deze vertrekken vanuit en bijdragen aan de cultureel-erfgoedwerking van cultureel-erfgoedorganisaties. Steeds meer onderzoeksprojecten worden aangevraagd, maar mijn departement merkt dat deze mogelijkheid niet bij iedereen gekend is. Mijn departement zal de volgende jaren aandacht besteden aan een betere bekendmaking van de ondersteuningsmogelijkheden, ook wat betreft dit punt.

1. Vanuit de sector wordt sterk belang gehecht aan het voldoende kunnen inzetten op de functie 'onderzoeken'. Dat bleek op basis van de gesprekken die werden gevoerd ter voorbereiding van de visienota. Een kwaliteitsvolle uitvoering van de onderzoeksfunctie versterkt immers de gehele cultureel-erfgoedwerking. Onder de hoge werkdruk en vele uitdagingen, komt deze functie echter het snelste onder druk. De focus blijft vaak liggen op de publieksgerichte werking wanneer keuzes gemaakt moeten worden. Uit de gesprekken bleek ook een consensus dat de invulling van de functie 'onderzoeken' expliciet verbreed moet worden, wat ik in mijn visienota aangeef.
2. Onderzoek bij cultureel-erfgoedorganisaties wordt veelal gefinancierd binnen de structurele werking. Het Cultureelerfgoeddecreet biedt bijkomende projectmatige ondersteuning. Ik geef enkele voorbeelden van onderzoeksprojecten die tijdens de laatste projectenronde binnen het Cultureelerfgoeddecreet ondersteund werden. Overzichten van gesubsidieerde projecten worden steeds gepubliceerd op de website van mijn departement: <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/gesubsidieerde-en-erkende-organisaties>
 - (2021, eerste aanvraagronde, subsidiebedrag 61.000 euro) MoMu - 'Glossy Surfaces: The Conservation of TPUcoatings in Fashion Collections'. In dit project onderzoekt en analyseert MoMu de impact van het gebruik van de kunststof TPU, en formuleren ze een mogelijke preventieve en actieve conservatiebehandeling. Dit project is opgezet vanuit een internationaal consortium samengesteld uit MoMu & Centexbel (BE), The Metropolitan Museum

of Art (US), MUDE & FCT NOVA (Univ Lissabon (PT)). Het is een sterk voorbeeld van een samenwerking met bedrijven en wetenschappelijke instellingen.

- (2021, eerste aanvraagronde, subsidiebedrag 100.000 euro) Mu.ZEE – ‘Onderzoek naar de beeldhouwtechniek van Constant Permeke aan de hand van de beelden, afgietsels en mallen in de Mu.ZEE-collectie’

Mu.ZEE wil meer kennis vergaren over de techniek die Constant Permeke hanteerde om zijn beelden te creëren. Dit wil Mu.ZEE bereiken door alle beelden en mallen in de Mu.ZEE-collectie te inventariseren, onderzoeken en conserveren. Naast de 55 geregistreerde kunstwerken, zijn er nog een redelijk aantal niet-geregistreerde stukken met een onduidelijke status (origineel, kopie, afgietsel, mal, ontwerp,...). Doelstelling is deze deelcollectie te valoriseren, beter te borgen en ontsluiten.

Dergelijke projecten zijn relevant en waardevol. Ik moedig de sector dan ook aan om vertrekkende vanuit noden die er zijn in te zetten op onderzoek ter versterking van de cultureel-erfgoedwerking. Samenwerking met relevante partners is daarbij belangrijk, zowel met wetenschappelijke instellingen als met andere partners die kunnen bijdragen aan het project. De aard en diversiteit van deze partnerschappen varieert enorm naar gelang het onderwerp van het project.

Daarnaast vraag ik de sector andere financieringskanalen te blijven verkennen om de onderzoeksfunctie te ondersteunen. Ook daarvan zijn er reeds heel wat voorbeelden. In samenwerking met universitaire partners dienen cultureel-erfgoedorganisaties bijvoorbeeld voorstellen in bij FWO Vlaanderen. Door middel van die financiering werkt het M HKA zo samen met KU Leuven aan onderzoek rond Alan Sekula via twee doctoraatsonderzoeken. Ook Europese financiering biedt mogelijkheden. Een mooi voorbeeld daarvan is ‘The Intangible Cultural Heritage and Museums Project’ dat Werkplaats immaterieel erfgoed coördineerde (2017-2020) met tal van Europese partners en Europese financiering. Een ander voorbeeld is ‘CHARTER: cultural heritage actions to refine training, education and roles’ waarbij FARO meewerkt aan de ontwikkeling van een Europese strategie voor het duurzaam versterken van erfgoedcompetenties. Het aanboren van Europese financieringskanalen is vaak minder evident door de grote werklast die de voorbereiding met zich meebrengt. Via het Cultureelerfgoeddecreet stimuleer ik dergelijke Europese projecten door cofinanciering.

Ik vraag de sector ook partnerschappen te blijven opzoeken met de wetenschappelijke instellingen, maar evengoed met bedrijven of de (creatieve) industrie. Vele cultureel-erfgoedorganisaties leveren die inspanning en zijn ingebed in internationale onderzoeksnetwerken. Het is belangrijk om daarop te blijven inzetten en mogelijkheden te blijven verkennen ter versterking van de cultureel-erfgoedwerking. Dit vraagt tijd voor het opbouwen van een netwerk en aftasten wat partners voor elkaar kunnen betekenen, zowel op een structurele basis als projectmatig. De cultureel-erfgoedorganisaties hebben het potentieel om te functioneren als scharnier tussen de academische wereld (universiteiten, hogescholen), en andere domeinen (zoals het kunstonderwijs, de industrie,...). Klassieke onderwijsinstellingen kijken ook naar de cultureel-erfgoedsector voor innovatieve praktijken en inzichten. Hiervoor mag de sector best meer erkenning krijgen.

Wat betreft de academische sector zal ik verdere samenwerking en partnerschappen ook aanmoedigen door de opgestarte dialoog met de Vlaamse interuniversitaire raad voor academisch erfgoed (VLIR) verder te zetten en af te stemmen over wat de academische sector kan betekenen voor de cultureel-erfgoedsector.